

Llegim les dones

Breu antologia
d'Edicions UB

**Llegim
les dones**

Llegim les dones

Breu antologia
d'Edicions UB

Evelyn Fox Keller
Guadalupe Gómez Melis
Sonsles Hernández Barbosa
Marta Ortega Balanza
Joana Casals Baltà
Anna Masó
Meritxell Aulinas
Maria Ortuño
Galàtia Kazantzaki

Roser Piñol i Bastidas
M.^a del Mar Cortés Timoner
Amàlia Lafuente Flo
Conxa Llinàs Carmona
Montserrat Roig
Helena Perxacs
M. Àngels Alió
Virginia Woolf

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Edicions

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Vicerectorat de Relacions
Institucionals, Comunicació
i Política Lingüística

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Vicerectorat
d'Igualtat i Gènere

FINESTRES

© Edicions de la Universitat de Barcelona
Adolf Florensa, s/n
08028 Barcelona
Tel.: 934 035 430
comercial.edicions@ub.edu
www.edicions.ub.edu

EDICIÓ
ISBN

Cinta Paloma Vila
978-84-9168-833-4

EDICIÓ NO VENAL

Aquest document està subjecte a la llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada de Creative Commons, el text de la qual està disponible a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>.

Sumari

Presentació	9
Evelyn Fox Keller. L'anomalia d'una dona en la física	11
Guadalupe Gómez Melis. Pròleg a «L'alfabet de l'estadística» . . .	13
Sonsoles Hernández Barbosa. (Hiper)estimulación sensorial en la ciudad espectáculo	15
Marta Ortega Balanza. Con cuatro reglas basta: educación y formación profesional	17
Joana Casals Baltà. Primer quadern (maig de 1932 – desembre de 1933)	19
Anna Masó. La necessitat de comprendre el món	21
Meritxell Aulinas, Guillem Gisbert i Maria Ortuño. Com es forma una estrella i quins processos s'hi produeixen?	23
Galàtia Kazantzaki. La ciutat malalta	25
Roser Piñol i Bastidas. Les intervencions des de 1932	27
M.^a del Mar Cortés Timoner. Florencia Pinar y otras voces de mujer en la lírica cançoneril. Doña Mayor Arias	29
Amàlia Lafuente Flo. Medicina i literatura, una parella de fet . . .	31
Conxa Llinàs Carmona. Union ouvrière	33
Montserrat Roig. El cant de la joventut.	35
Helena Perxacs i M. Àngels Alió. La responsabilitat ambiental dels consumidors: consumir menys per viure millor	37
Virginia Woolf. La senyora Dalloway	39

Presentació

A Edicions de la Universitat de Barcelona publiquem llibres de pràcticament tots els àmbits acadèmics de la nostra universitat i, com és lògic en aquest escenari, treballem amb un nombre important de textos tant d'autores com d'autors. Sabem, però, que això que avui està tan naturalitzat, malauradament no sempre ha estat així. I aquesta consciència ens ha portat a editar el llibre que teniu a les mans: les dones hi són, i parlen, però cal escoltar-les, que en el nostre cas també vol dir llegir-les.

La voluntat de visibilització és l'eix que ha estructurat aquesta antologia, una selecció d'obres escrites per dones de diferents branques del coneixement. Una agrupació de fragments que dialoguen entre si —de vegades per punts en comú, d'altres per un contrast evident— malgrat provenir d'èpoques i de camps diversos (filosofia, física, literatura, matemàtiques, història de l'art, medicina, biblioteconomia, geologia, història, etc.). Hi trobareu testimonis sobre les dificultats que ha comportat ser dona en alguns entorns i moments històrics, a partir del relat d'experiències pròpies i a través d'obres literàries, i també s'hi apleguen veus que reconeixen les contribucions variades de moltes dones. Alguns d'aquests textos ens obren els ulls per fer-nos adonar que, sovint, més enllà dels esquemes als quals estem acostumats, hi ha altres maneres de veure i de fer les coses. I segurament també de viure-les.

Reivindiquem la presència de la dona en tots els àmbits, i posem en valor les seves aportacions amb el que sabem fer millor: editant-les perquè les pugueu conèixer. El vincle entre

aquest llibre i la lectura pública dels fragments que farem a l'Edifici Històric el 8 de març, Dia Internacional de les Dones, és justament l'objectiu compartit. Sigui en veu alta o en paper, llegim les dones.

Març de 2022

L'anomalia d'una dona en la física

Evelyn Fox Keller

Trad. de Sònia Estradé

Després d'haver anat a Harvard esperant ser tractada amb elogis i copets a l'espatlla (com ho havia estat abans) i, sobretot, esperant validació i aprovació, no estava en absolut preparada per al tractament que hi vaig rebre. No vaig poder explicar ni respondre adequadament a l'enorme discrepància entre el que esperava i el que vaig trobar. Havia interioritzat amb tant d'èxit la identificació cultural entre l'home i l'intel·lecte, que depenia totalment de l'afirmació dels meus professors (en masculí), una dependència que es feia traïdora per la confusió crònica de sexualitat i intel·lecte en les relacions entre professors homes i estudiants dones. A la recerca de l'afirmació intel·lectual, vaig cercar l'afirmació masculina i, per tant, em vaig fer exquisidament vulnerable a l'agressió masculina que m'envoltava. [...]

Havia començat a perdre tot sentit del que entenía o no entenía, allà i en general. Que m'anessin bé els exàmens a final de semestre semblava no importar gens en absolut.

Mentrestant, m'estava convertint clarament en un subjecte (o objecte) que atreia molta atenció al departament de física. La meva seriositat, intensitat i ambició semblaven provocar en els ancians una diversió considerable i també una

certa curiositat. Em miraven constantment i, de tant en tant, em parlaven. De vegades em preguntaven per la meua peculiar ambició de ser un físic teòric —no sabia que cap dona de Harvard no ho havia aconseguit mai (almenys no convertir-se en física teòrica pura)? Quan em desesperaria jo també, fracassaria o me n'aniria a un altre lloc (l'equivalent a fracassar)?—.

Pròleg a «L'alfabet de l'estadística»

Guadalupe Gómez Melis

L'International Statistical Institute, juntament amb l'American Statistical Association, la International Biometric Society, la Royal Statistical Society i el Caucus for Women in Statistics, van decidir impulsar l'Any Internacional de la Dona en Estadística i Ciència de Dades, que va començar el 12 de maig de 2020, coincidint amb el 200 aniversari del naixement de Florence Nightingale [...]. Aquests esdeveniments semblaven fer encara més oportú el nostre projecte, sobretot la part que mostra la presència de dones en el progrés de l'estadística al llarg del temps. Les vint-i-sis científiques escollides, pioneres i algunes fins i tot transgressores per a la seva època, tenen una important rellevància científica, social, institucional i feminista. Aquesta elecció permet ressaltar la importància del paper de les dones, sovint percebut com més marginal en àrees científicotècniques. A banda d'algunes eleccions òbvies, com les de Florence Nightingale, Gertrude Cox o la nostra estimada Susie Bayarri, hem triat dones d'onze països, per oferir una representació geogràficament àmplia,

G. Gómez, C. Arenas, J. Ocaña, Y. Alarcón-Soto, K. Langohr i A. Miñarro. *L'alfabet de l'estadística. Amb conceptes il·lustrats i notes biogràfiques de científiques eminentes*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 2020, p. 12-13.

alhora que hem cercat dones amb aportacions en diverses àrees d'aplicació de l'estadística. Hem intentat fer-ne un relat breu i diferent, buscant alguna anècdota o remarcant les seves contribucions científiques i socials, però tenim clar que cadascuna d'elles mereixeria moltes més paraules per evidenciar les seves aportacions.

Placer y malestar. (Hiper)estimulación sensorial en la ciudad espectáculo

Sonsoles Hernández Barbosa

Émile Zola presenta en su novela *El paraíso de las damas* (*Au bonheur des dames*, 1883) diversos episodios de cleptomanía. Es más, establece incluso una clasificación de ladronas: las mecheras profesionales, las maniáticas —«que padecían una perversión del deseo, un nuevo tipo de neurosis»— y las mujeres encintas, especializadas en determinados robos. [...] La cleptomanía llegó incluso a medicalizarse y fue objeto de estudio científico. De este modo, el robo no se entiende tanto como delito sino como una enfermedad cuyas características, por otra parte, evolucionan desde finales del siglo XIX hasta entrado el siglo XX. [...] Así, el doctor Dubuisson, en su tratado *Les voleuses de grands magasins* (1902), se refiere a la singularidad de la práctica, que reposa en la frecuencia del acto y la particularidad de las circunstancias que lo rodean. [...] La dificultad para explicar este tipo de hurto contribuye a que sea pensado como una patología. La cleptomanía se vincula con la psicología y fisiología femeninas, con los ciclos irregulares de menstruación, con el embarazo y la menopausia. Años después del texto de Zola, Dubuisson plantea una triple categorización alternativa de mujeres *magasinistas*: las mo-

Sonsoles Hernández Barbosa, Irene Gras Valero (ed.). *La sensibilidad de la metrópolis moderna. Imaginarios estéticos y espectáculos visuales*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 2021, p. 126-127.

nomanías vinculadas a daños cerebrales (parálisis, demencia), las vinculadas al agotamiento físico y moral (neurastenia, mujeres con debilidad mental) y también a las mujeres histéricas y, por último, aquellas que presentan características fisiológicas ligadas al sexo (menstruación, embarazo, menopausia) incidentes en el sistema nervioso y el cerebro.

Con cuatro reglas basta: educación y formación profesional

Marta Ortega Balanza

Sobrepasada la mitad del siglo XIX, la ley Moyano (*Ley reguladora de la enseñanza* de 9 de septiembre de 1857) se interesó en remediar, en cierta medida, el analfabetismo, declarando en un artículo la enseñanza elemental «obligatoria para todos los españoles» y el deber de impartir las siguientes materias: doctrina cristiana, lectura, escritura, principios de gramática, principios de aritmética y breves nociones de agricultura, industria y comercio. Si bien obligó a la escolarización de las niñas de 6 a 10 años, las mantuvo en una educación básica, en contraste con otra, lo más amplia posible, para los niños. Así, algunas de las materias antes citadas eran sustituidas por «labores propias del sexo» en el caso de ellas, y si cursaban un nivel superior, donde a los chicos se les enseñaba principios de geometría, dibujo lineal, agrimensura, rudimentos de historia y geografía, nociones generales de física e historia natural, ellas estudiaban elementos del dibujo, labores y nociones de higiene doméstica. La ley Moyano se saldó con un contradictorio fracaso, pues mantuvo el analfabetismo y la ínfima preparación profesional de las mujeres, al tiempo que aumentó la producción de obras para el público general y facilitó el acceso a la lectura. [...]

A pesar de todo, esta época posicionó en la palestra pública el debate sobre la educación femenina, entre pedagogos, políticos, intelectuales y autoridades. Circunstancia que intentó aprovechar el régimen liberal para consolidarse sacando rédito al apoyo de la incorporación de las mujeres en el sistema educativo, pero sin abandonar el modelo moral.

Primer quadern
(maig de 1932 –
desembre de 1933)

Joana Casals Baltà

[24.5.1933] 24 de maig

Avui hem fet la primera classe de català amb les alumnes de tercer. Fan faltes garrafals. Tinc por que les perjudiqui a la re-vàlida. Farem els exercicis de la gramàtica d'en [Jeroni] Marvà. [...] Per poc que n'aprenquin, alguna cosa serà.

Aquesta tarda provarem de treure còpies de la portada [del butlletí *AEB*] amb el Nardigraf.

Avui és el segon dia que la Srta. Ribas substitueix el Sr. Alòs, el qual és fora de Barcelona.

Tinc fulls en remull. Surt una brutícia esgarrifosa, però són uns fulls tan dolents que no sé com quedaran. No els deixo netejar del tot perquè quedarien massa diferents de la resta.

La portada del butlletí [*AEB*] queda bastant bé. Hi hem treballat amb l'Enriqueta [Casas], la Royo, la Muntalà i la Cal-sina des de les quatre fins a les set.

[25.5.1933] 25 de maig, dia de l'Ascensió

Poques alumnes.

El Sr. Xirau no ha vingut. Al Sr. Riba li han telefonat que hi hauria poques alumnes i tampoc ha vingut.

[26.5.1933] 26 de maig

Les portades del butlletí [AEB] ja són eixutes.

La portada que vam encolar està bastant bé.

El Sr. Vintró veig que tampoc ve. Ara són tres quarts d'onze i acaba d'arribar. Té molt poques alumnes. Em diu que el Sr. Campalans vol tornar a encarregar-se de la classe.

[27.5.1933] 27 de maig

Fem classe de català.

El Sr. Xirau no ve.

Arreglo alguns fulls. Queden bastant bé.

Esperem que la Conxa [Guarro] tingui acabada la crònica per a tirar el butlletí [AEB].

La necessitat de comprendre el món

Anna Masó

Comprendre el que s'esdevé al nostre entorn ens fa contemporanis i permet, alhora, que no ens sentim estranys en aquest món. Segons Hannah Arendt, la mateixa condició humana —entesa com a diferent de la naturalesa humana— [...] és la que provoca el sentiment d'estranyesa de l'ésser humà en el món, fet que només podem mitigar transformant la terra en la nostra llar. Aquesta és, però, una gesta difícil, assolible només a través de l'inacabable diàleg amb l'essència de la terra.

Arendt acaba l'article «Understanding and Politics» (1953) [...] amb la paraula *essència*. Podem obviar-la, no donar-li importància, però, sense fer d'antuvi cap judici de valor en aquest sentit, cal reconèixer que avui sorprèn l'ús d'un terme tradicionalment emprat per la metafísica per a unes reflexions de teoria política. I és que per a Arendt, comprendre el sentit de l'acció humana és arribar al racó més ocult, al nucli del que s'esdevé en el món. Quan escriu aquest text havia ja publicat —feia dos anys— *The Origins of Totalitarianism*, [...] llibre polèmic —com altres textos de l'autora— on analitza, com hem vist, els sinistres camins a través dels quals s'arribà als tràgics esdeveniments de la Segona Guerra Mundial.

Són anys de forta preocupació i militància política per part d'Arendt, la qual cosa no li impedeix d'escriure —entre altres textos— un interessant i bell article sobre Kafka [...] i treballar en la biografia de Rahel Varnhagen [...].

Com es forma una estrella i quins processos s'hi produeixen?

Meritxell Aulinas

Guillem Gisbert

Maria Ortuño

Les estrelles es formen per evolució d'un núvol de gas compost majoritàriament per hidrogen (H) i heli (He). A partir d'una regió més freda i densa del núvol, aquest es va concentrant i compactant per atracció gravitatòria, i aquesta compactació del gas provoca un escalfament progressiu del núvol (és el cas contrari de l'expansió). Si la massa de gas disponible és prou elevada, l'escalfament fa que en un primer estadi els àtoms es dissociïn i es formi un plasma de nuclis atòmics i electrons lliures. En arribar als tres milions de graus centígrads l'excitació dels nuclis atòmics és prou elevada per vèncer la repulsió electrostàtica que els manté separats (aquests tenen sempre càrrega positiva i, per tant, es repelleixen, de la mateixa manera que no podem ajuntar dos imants pel mateix pol), per la qual cosa els nuclis d'hidrogen (H) es comencen a fusionar entre si en un procés que es coneix com a fusió termonuclear. En aquest punt l'estrella s'«encén» i es converteix en una gegantina central productora d'energia nuclear que funcionarà fins a esgotar el combustible disponible, i després morirà.

La ciutat malalta

Galàtia Kazantzaki

Trad. de Jaume Almirall

Mentrestant, jo feia companyia a en Lukàs i el consolava. Quan els metges se'n van anar i ens vam tornar a quedar a la nostra illa, i tot va prendre el seu aspecte anterior, en Lukàs es va desesperar. L'Atlàntida somiada s'havia enfonsat. [...]

—El somni que jo havia maldat per fer-vos estimar, ha resultat fals. Tot m'ha traït. El que vaig creure eren deliris del meu cervell malalt. Ens quedarem aquí per sempre.

—Això per a mi no és la desgràcia. No ho ha estat mai. L'Atlàntida no existeix enlloc. I si existeix, existeix arreu. Si-gui on sigui.

—Tanmateix, mai no serà aquí...

—També pot ser aquí. Només cal que ho vulguem.

—¿Em tornareu a dir que morirem tots? Pot ser bo, això...

—Això ja no... Jo ja no tindria el coratge... Em sembla que una felicitat, una serena petita felicitat, podríem tenir-la. Potser amb això n'hi haurà prou...

—Llavors caldria que la nostra malaltia no fos tan evident. Que ens poguéssim enganyar. Que poguéssim riure'ns l'un de l'altre. ¿Però com ens deixarem enganyar nosaltres que veiem...?

—Vós encara hi veieu. Jo ja he deixat del tot de veure-hi...

—Si es pogués, tant com fos possible, viure en la mentida, en l'engany. Jo ho he volgut, això. Mireu. He farcit de cotó aquests cuirs i he cregut que tenia mans. Tant ho he cregut, que de vegades fins i tot creia que em feien mal. [...] Si poguéssim viure en l'engany! Però com?

—¿Però per què anar rere la mentida? També pot ser que de tota la veritat en surti una felicitat infinita.

—¿Vós ho creieu?

—Sí.

Les intervencions des de 1932

Roser Piñol i Bastidas

L'any 1995, Teresa Novell va fer un estudi de l'estat de conservació de la inscripció de Sant Climent pensant en una nova ubicació. Es va analitzar l'estrat pictòric. Coneixent la fragmentació després de l'altercat de 1920 (*vide supra*), va corroborar, mitjançant un estudi estratigràfic, la capacitat de mobilitat del suport, eliminant morters sobrants i analitzant els retocs de caire il·lusionista fets al tremp i amb una capa superficial resinosa que devia emprar Cividini com a element de consolidació.

Aquell any, el departament de fusteria també va començar a definir les mides definitives per a la construcció de l'absidiola nord. Es va fer un informe sobre les pintures a fi de situar-les, tenint presents els dos sistemes d'extracció utilitzats, l'*strappo* i l'*stacco*, en el nou espai arquitectònic, mantenint-ne la forma corbada que s'havia utilitzat en la museografia fins llavors. [...] Un dels dos fragments es va poder ubicar a la zona que li corresponia, rebaixant-ne el suport de guix, fusta i filferro. El problema que es van trobar va ser que el nou su-

Milagros Guardia, Immaculada Lorés. *Sant Climent de Tàüll i la vall de Boí*. Bellaterra / Barcelona / Girona / Lleida / Tarragona: Universitat Autònoma de Barcelona, Servei de Publicacions / Edicions de la Universitat de Barcelona / Universitat de Girona, Servei de Publicacions / Edicions i Publicacions de la Universitat de Lleida / Universitat Politècnica de Catalunya, Iniciativa Digital Politècnica / Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili / Museu Nacional d'Art de Catalunya / Museu del Disseny de Barcelona, 2020, p. 202-203.

port tenia una desviació de la finestra de 7 cm i es va convenir que un dels dos fragments a *stacco* s'havia de posar fora de la falsa arquitectura.

El nou trasllat dels anys noranta per configurar la nova museografia va suposar un avenç significatiu en el coneixement i en la intervenció de les pintures murals a partir d'un elaborat pla d'actuació i presentació.

Florencia Pinar y otras voces de mujer en la lírica cancioneril. Doña Mayor Arias

M.^a del Mar Cortés Timoner

A pesar de las numerosas colecciones poéticas que vieron la luz durante el siglo xv, es evidente la casi total ausencia de la mujer como autora en la tradición poética cortesana recopilada. La mujer aparece en los cancioneros gracias a la creación del poeta y amante (muchas veces fingido), quien centra sus composiciones en halagos —dirigidos a la bella, noble, casta y humilde dama— o vituperios —hacia la perversa villana o poco agraciada serrana—. A pesar de la escasez de testimonios, conservamos algunos poemas compuestos por mujeres, que atestiguan su papel de sujeto y no solo objeto en el mundo áulico.

El primer nombre de mujer como poeta que surge en la lírica cancioneril es el de doña Mayor Arias. Esta dama [...] compuso en 1403 una canción o cantiga dirigida a su esposo por su partida hacia la corte del poderoso emir turco-mongol Tamorlán.

En el poema, la esposa se despide con emoción de su marido, que debe embarcarse en una aventura diplomática que tendría gran importancia en el ámbito político de la baja Edad Media. Se dirige a la «mar brava, esquiva» (v. 1) porque

M.^a del Mar Cortés Timoner (ed.). *Las primeras escritoras en lengua castellana*. Barcelona: Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona, 2015, p. 93-94.

ha sido la culpable de la separación de la pareja y le pregunta por la fortuna de su amado esposo. Menciona los momentos anteriores a la partida, cuando el caballero vivía plácida y cómodamente en su casa hasta que recibió las órdenes del monarca «para ir mensajero al rey Tamorlán».

En su casa estava
rico e asesegado,
çiertas non pensava
de en ti ser metido.
El rey que lo amava,
enbiole mandado
qu'él tenía ordenado
en la mar carrera.

Medicina i literatura, una parella de fet

Amàlia Lafuente Flo

La medicina i la literatura es necessiten mútuament? [...] es tracta d'una relació que beneficia totes dues disciplines, malgrat que l'arcaica separació entre lletres i ciències les hagi confinat a actuar com una «parella de fet», i no tant perquè no vulguin regularitzar la seva relació, sinó perquè no poden fer-ho en el marc acadèmic actual. Es necessiten, s'atrauen, conviuen establenent, però de forma no convencional, fora de l'àmbit oficial.

Mentre escrivia aquestes línies he recordat haver experimentat aquesta sensació d'irregularitat, de relació extraoficial, gairebé il·lícita, durant els primers anys d'escriure. Em sentia culpable de desviar-me de la meua trajectòria, d'abandonar la medicina, de perdre'm en activitats «poc serioses» i de gaudir tant amb elles. De fet vaig portar una doble vida ocultant a la família, a amics i companys que als vespres seguia els cursos a l'Ateneu Barcelonès i que escrivia una novel·la.

El cert és que són molts els metges que han tingut la temptació d'escriure i resulta emocionant descobrir entre ells exemples d'escriptors extraordinaris [...]. Evidentment, hi hauríem d'afegir una llista, sempre incompleta, dels nostres metges escriptors, [...] professionals de la salut que van decidir aplicar els seus coneixements a la literatura.

Union ouvrière

Conxa Llinàs Carmona

El capítulo III está dedicado exclusivamente a la causa de las mujeres y lleva por título: «Por qué menciono a las mujeres». Comprende una larga reflexión de veintiséis páginas que se ha convertido, con el tiempo, en un texto clásico. Es un discurso lleno de ideas, pero también de sentimientos. Denuncia la raíz del problema —la falta de igualdad entre mujeres y hombres—, pero también reflexiona sobre un futuro ideal y se dirige al bienestar universal y al amor en la Humanidad. ¿Cómo se puede y se debe amar y tratar a las mujeres desde la perspectiva del bienestar de todos y todas en la Humanidad?

Considera que las mujeres son las «últimas esclavas», ya que la población masculina tuvo en la *Declaración de los derechos del hombre y del ciudadano* su Carta de emancipación. Históricamente han quedado excluidas del banquete social, pues el sacerdote, el legislador y el filósofo las han tratado como a parias. [...]

Flora reclama la IGUALDAD ABSOLUTA entre hombres y mujeres, y aborda un análisis sociológico de los matrimonios obreros con el fin de argumentar los beneficios que se derivarían de la igualdad. La sociedad y su asimétrica relación entre hombres y mujeres son responsables de la desgracia que sufren los hogares obreros, no todos, por supuesto. Pero la des-

igualdad salarial, el hecho de que el varón sea por ley el jefe del hogar y la pésima o nula instrucción que reciben las niñas hacen que los hombres se sientan superiores y menosprecien a sus mujeres. Del desprecio se pasa a la irritación y, en muchas ocasiones, a la violencia (de la que ella misma fue una víctima).

El cant de la joventut

Montserrat Roig

Però mai no se'm va ocórrer de posar un nom a aquell temps de silenci, d'enrenou i de bogeria, a aquell temps en què les hores s'encastaven les unes a les altres tot formant-ne una de sola, en què els amics intel·lectuals ens guaitaven i arrufaven el nas, o bé corrugaven les celles, quina barra, deien els seus ulls recelosos quan ens miraven amb la mirada del que no sap que té por, quina barra, se'n van a la platja i es fan petons, s'abracen, riuen, corren, diuen ximpleries, baden, i és que ells sempre eren a punt per definir allò que no podem definir, necessitaven marcar-ho amb un llapis ben gruixut, aquestes s'entenen, arrapades com paparres, estan embolicades. Els seus ulls deien tot això, amb un lèxic més aviat escàs, no podien comprendre, com deia la Mar, que nosaltres ens estimàvem d'una altra manera, sense anar al llit, que *cardàvem*, com di-rien ells, quan ens donàvem la mà i ens perdiem en la contemplació del mar, amb el cul moll de sorra humida, els peus enfonsats a la vora, perdut el compte de les hores passades, amb els nens que després li va prendre l'Ernest escampats arreu de la platja, capficades totes dues en un silenci que de vegades es retrobava i d'altres s'allunyava, com acostuma a ser el silenci entre dues persones que conversen sense enraonar, sense guions, sense explicacions ni comentaris d'allò que

vèiem i allò que sentíem, mirant el mar i pensant que no teníem cos o que potser en teníem un de sol, o bé dos cossos que s'havien trobat després d'haver vagarejat com idiotes per una galàxia desconeguda.

La responsabilitat ambiental dels consumidors: consumir menys per viure millor

Helena Perxacs
M. Àngels Alió

La producció de béns i serveis té un impacte directe sobre el medi ambient, atès que incideix en la qualitat i la quantitat dels recursos naturals que s'utilitzen i genera un impacte ambiental derivat del procés de producció dels béns o del desenvolupament dels serveis. Les dades de la petjada ecològica, de la qual ja hem parlat, mostren clarament aquest impacte, tenint en compte que la demanda actual sobre els sistemes ecològics es setanta-cinc vegades superior a la capacitat de renovació del planeta. Actualment estem utilitzant recursos de la natura com si disposéssim d'1,75 planetes Terra, però la realitat es que només en tenim una, de Terra; per tant, aquest ritme d'utilització dels recursos naturals es insostenible. El nostre ritme de consum esta sobrepasant la biocapacitat del planeta, la qual cosa queda palesa en l'anomenat Dia de la Sobre-capacitat de la Terra, que cada any té lloc més aviat. El 2018 aquest dia es va situar a l'1 d'agost, perquè en aquesta data ja havíem superat el que el planeta podia renovar en un any. Cal

M. À. Alió, H. Perxacs, E. Tello. *Què hi ha darrere la crisi ambiental? Aportacions des de l'ecologia social*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 2020, p. 248-249.

tenir en compte, però, com ja s'ha dit abans, que el ritme de consum no és igual a tot el planeta i que hi ha països que tenen una petjada ecològica molt elevada. Així, si tothom tingués l'estil de vida dels ciutadans dels Estats Units, la Terra només podria suportar dos mil milions de persones, aproximadament un terç de la població mundial.

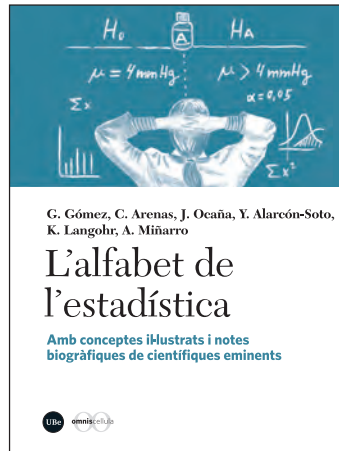
La senyora Dalloway

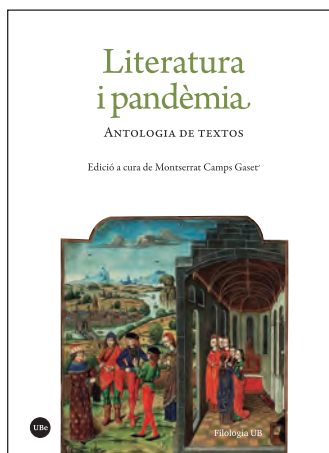
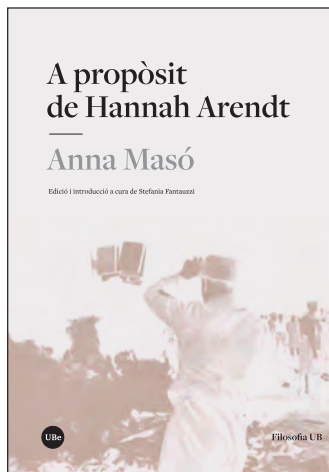
Virginia Woolf

Trad. de Dolors Udina

Perquè, havent viscut a Westminster —quants anys feia, ja?, més de vint?—, la Clarissa estava convençuda que fins i tot enmig del trànsit, o en despertar-se a la nit, se sentia un silenci o una solemnitat especial; una pausa indescriptible; una incertesa (però això potser era el seu cor, afectat, deien, per la grip) abans que sonés el Big Ben. Ara! Ja retrunyia. Primer un avís, musical; després l'hora, irrevocable. Els cercles de plom es dissolien en l'aire. Que bojos que som!, pensava mentre travessava Victoria Street. Perquè només Déu sap per quina raó l'arribem a estimar tant, la veiem com la veiem, inventant-la, construint-la al nostre voltant, derruïnt-la i creant-la de nou a cada moment; però fins i tot les dones més xacroses, els infortunats més deprimits que seuen als graons (bevent la seva ruïna) fan el mateix; cap llei parlamentària, n'estava convençuda, no els pot fer canviar mai per aquesta simple raó: estimen la vida. Als ulls de la gent, al balanceig, el pas ferm i la gambada; al xivarri i l'enrenou; als caruatges, els automòbils, els òmnibus; a les camionetes, els homes anunci que arrosseguen els peus i es balancegen; a les bandes de metalls; als orgues de maneta; a la joia, la dringadissa i l'estrany so agut d'un aeroplà que sobrevolava hi havia el que ella estimava; la vida; Londres; aquest moment del mes de juny.

Obres seleccionades

SANT CLIMENT DE TAÜLL I LA VALL DE BOÍ

Milagros Guardia
Immaculada Lorés

Las primeras escritoras en lengua castellana

✻
Edición a cargo de
M.ª del Mar Coriés Timoner

EL 1490 INAUGURAR
EL CÍRCULO HORTALIC
2016-2017

MEDICINA I LITERATURA, UNA PARELLA DE FET

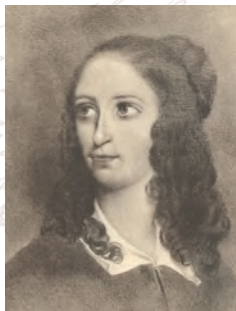
LLEÇÓ INAUGURAL DE LA
Dra. Anàlia Lafuente Flo
CATEDRÀTICA DE PATOLOGIA
DE LA FACULTAT DE MEDICINA
I CIÈNCIES DE LA SALUT
DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Flora Tristan, una filósofa social

Conxa Llinàs Carmona

UB

Montserrat Roig

en el record

Visions i antologia de textos

Edició de Joan Santanach Suñol

UBe

M. Àngels Alió, Helena Perxaes, Enric Tello

Què hi ha darrere la crisi ambiental?

Aportacions des de l'ecologia social

UBe

omnis

col·lecció

Aquesta antologia presenta textos escrits per dones que dialoguen entre si malgrat que provenen de diferents èpoques i branques del coneixement. Es tracta de fragments de llibres publicats per Edicions de la Universitat de Barcelona que reflexionen sobre l'anhel d'igualtat a través del relat d'experiències pròpies, d'obres literàries i d'escrits que destaquen les contribucions ben variades de moltes dones: des del testimoni d'Evelyn Fox Keller com a estudiant de Física fins a passatges de Galàtia Kazantzaki, Virginia Woolf i Montserrat Roig, passant per les aportacions científiques d'autores sobre els processos de formació dels astres, la petjada ecològica i la restauració de peces artístiques. Les dones hi són, i parlen, però cal escoltar-les, i això també vol dir llegir-les.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Edicions

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Vicerektorat de Relacions
Institucionals, Comunicació
i Política Lingüística

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Vicerektorat
d'Igualtat i Gènere

FINESTRES